

Varstvo krompirja pred koloradskim hroščem (*Leptinotarsa decemlineata*)

V posevkih krompirja opazamo pojav ličink in odraslih osebkov koloradskega hrošča. Rdeče oranžne ličinke s črnimi pikami ob straneh so zelo požrešne in lahko v kratkem času močno poškodujejo rastline krompirja.

Osnovni preventivni ukrep varstva krompirja pred koloradskim hroščem je **kolobar**. Verjetnost za napad škodljivca lahko do določene mere zmanjšamo tudi s saditvijo privabilnih rastlin na krompirišča (npr. jajčevci) ali rastlin z odvrčalnimi učinkom (npr. hren, kapucinke, ognjič...).

Na manjših površinah, kjer je to mogoče, priporočamo **ročno pobiranje jajčec, ličink ali odraslih hroščev s krompirja**. Zelo obetavne metode zatiranja se kažejo pri razvoju strojev za sesanje hroščev in ličink.

Koloradski hrošč nima veliko **naravnih sovražnikov**, ki bi učinkovito omejevali njegovo številčnost. V zahodni Sloveniji smo leta 2024 prvič zabeležili **plenilsko stenico *Perillus bioculatus***, ki se hrani z jajčeci, ličinkami in odraslimi osebki koloradskega hrošča. Nimfe stenice *Perillus bioculatus* lahko med razvojem zaužijejo večje število jajčec koloradskega hrošča, odrasle stenice pa tudi večje število ličink. Pojav vrste *P. bioculatus* v Sloveniji je najverjetneje povezan z naravnim širjenjem z območij prvotne naselitve na Balkanskem polotoku. Čeprav so naravne populacije te koristne stenice premajhne za učinkovito obvladovanje koloradskega hrošča, bi lahko imela vrsta v prihodnosti, ob spodbujanju njenega širjenja ali morebitnih načrtnih vnosih, določen pomen v okviru biotičnega varstva.

Odrasli osebki in nimfe stenice *P. bioculatus* so lahko od rdečeoranžno do svetlo rumeno obarvani, s črnimi vzorci.

Odrasla stenica *P. bioculatus* med plenjenjem ličinke koloradskega hrošča.

Slika levo: Oranžna, podolgovata jajčeca koloradskega hrošča, odložena v skupinah na spodnji strani listov. Slika desno: Drobna, črna, sodčkasta jajčeca stenice *P. bioculatus*, odložena v skupinah na listni površini.

Zatiranje koloradskega hrošča sicer še vedno temelji na **uporabi kemičnih insekticidov**. Najprimernejši čas za ukrepanje je v obdobju razvoja mladih ličink. Ličinke prve in druge razvojne stopnje so namreč na delovanje insekticida bolj občutljive kot ličinke tretje in četrte stopnje, ki so tudi najbolj požrešne in povzročijo največ več škode.

Ukrepanje je smiselno ob preseženem pragu škodljivosti, ki znaša približno 15 do 20 mladih ličink na rastlino. Zato je pomembno dosledno pregledovanje rastlin ter spremljanje pojava odloženih jajčec na spodnjih straneh listov in izleganja ličink. Prve hrošče in odložena jajčeca običajno opazimo na robovih njiv. S pravočasnim tretiranjem napadenih rastlin lahko tudi učinkovito preprečimo širjenje populacije v notranjost nasada.

Pripravki, ki so v letu 2026 registrirani za zatiranje koloradskega hrošča, so navedeni v preglednici.

PRIPRAVEK	AKTIVNA SNOV	ODMEREK	DELOVANJE NA / UPORABA	K (dni)
AZATIN EC	Azadirahatin A - 2,6%	1,5 L/ha ob porabi vode 800-1000 L/ha	Sistemik, deluje dotikalno in želodčno; kot regulator rasti, vpliva na razvoj, repelent in zaviralec prehranjevanja. Tretiranje takoj ob pojavu . Največ 3x v eni rastni sezoni, v intervalu 7-10 dni.	3
NEEMAZAL T/S	Azadirahatin A - 1%	2,5 L/ha ob porabi 300-700 L vode/ha (25 mL na 100 m ² in 3 do 7 L vode)	Z delno sistemskim premeščanjem, zavira prehranjevanje in razvoj, hrošči po stiku s sredstvom ležejo sterilna jajca. Uporaba v fazi rasti, cvetenja in razvoja gomoljev krompirja, takoj po izleganju ličink - v razvojni fazi L1-L3 . Po potrebi ponovimo v razmaku 7-10 dni. Največ 2 tretiranja v eni rastni dobi.	4
RAPTOL KONCENTRAT	Repično olje - 82,53% + piretrin - 0,459%	8 L/ha ob porabi vode do 800 L/ha (80 mL na 100 m ² in 8 L vode)	Insekticid s kontaktnim delovanjem. Uporaba ob pojavu ličink, zvečer in v hladnejših delih dneva . Rastline dobro omočimo. Po potrebi ponovimo po 7 dneh. Največ 2x v eni rastni dobi.	3
LASER PLUS	Spinosad - 48%	40 mL/ha ob porabi vode 200 L/ha (0,4 mL na 100 m ²)	Želodčni in dotikalni insekticid, širok spekter delovanja. Največ 2 tretiranja. Takoj po izleganju jajčec, ko se pojavijo 1. ličinke in nato v času aktivnega hranjenja ličink - v razmaku 7 do 10 dni . Deluje tudi na jajčeca, če so direktno poškrpljena. Za boljšo učinkovitost dodatek močila. Nevarno za čebele!	14
ACETOGAL = IMPRUS = ALPHAGUARD		125 g/ha pri porabi vode 200-600 L/ha	Deluje po zaužitju in pri stiku, translaminarno in sistemsko. Uporaba ob pojavu škodljivca , od faze, ko je doseženo 50% skupne končne mase gomoljev do končanega cvetenja. Do 2x v eni rastni dobi, v razmaku vsaj 14 dni.	14
CARNADINE	Acetamiprid – 20%	0,15 L/ha (1,5 mL/100 m ²), ko se tretira 1x ali 0,12 L/ha (1,2 mL/100 m ²), ko se tretira 2x , ob porabi vode 200-600 L/ha (2-6 L/ 100 m ²)	Sistemski, dotikalni in želodčni insekticid. Ob pojavu škodljivca , od faze, ko so vidni prvi popki prvega socvetja, do faze, ko jagode prve oploditve venijo in se sušijo. Na istem zemljišču največ 2x v eni rastni dobi, v intervalu vsaj 7 dni.	7
MOSPILAN 20 SG		100 g/ha (1g na 100 m ²)	Sistemski, želodčni in dotikalni insekticid. Deluje tudi zoper višje stadije ličink . Največ 2 tretiranja v eni rastni sezoni.	14
BENEVIA	Ciantraniliprol - 10%	0,125 L/ha ob porabi vode 300-600 L/ha	Dotikalno in želodčno delovanje. Deluje na jajčeca in ličinke . Uporaba do konca cvetenja krompirja, največ 1x letno. Nevarno za čebele!	14

*CORAGEN = *VOLIAM = *SHENZI 200 SC	Klorantraniliprol - 20%	60 mL/ha ob porabi vode 300-600 L/ha (0,6 mL/100 m ² in 3-6 L vode)	Kontaktni insekticid z želodčnim delovanjem. Tretiramo po odlaganju jajčec . Največ 2x v eni rastni sezoni v razmaku vsaj 21 dni. Na isti površini le 1x vsako drugo leto. Ob bližajočih se padavinah uporabo odsvetujemo.	14
*COSAYR		60 mL/ha ob porabi vode 400-600 L/ha	Uporaba po odlaganju jajčec. Na istem zemljišču največ 2x v eni rastni sezoni, v interval najmanj 7 dni.	14
SCATTO	Deltametrin – 2,5%	0,5 L/ha ob porabi 600 L vode na ha (5 mL na 100 m ² in 6 L vode)	Nesistemični, kontaktni insekticid, deluje na živčni sistem, zavira hranjenje. Uporaba ob pojavu škodljivca. Največ 2x v eni rastni sezoni, v intervalu 14 dni med tretiranj. Nevarno za čebele!	3

*Sredstva označena z zeleno barvo so dovoljena tudi v ekološki pridelavi. Za insekticide označene z zvezdico * velja prepoved uporabe na (VVOI) - najožjih vodovarstvenih območjih in pri pridelovalcih vključenih v operacije Vodni viri, Ohranjanje kolobarja – stopnja III in Varovalni pasovi ob vodotokih intervencije IRP 18.02 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – Naravni viri (KOPOP – Naravni viri) iz Strateškega načrta SKP 2023–2027.*

Kadar zatiranje opravimo večkrat v sezoni, za škropljenja izbiramo pripravke iz različnih kemičnih skupin. **Pred uporabo posameznih pripravkov je treba natančno prebrati in upoštevati navodila za uporabo, predpisane karence (K), omejitve glede števila tretiranj, varnostne pasove do voda in opozorila za varovanje čebel.**

Pripravila: Julija Cocetta Dariž, Oddelek za varstvo rastlin KGZ Nova Gorica

Vir: Seznam registriranih fitofarmaceutskih sredstev na dan 26.5.2026, UVHVVR.